

سرمقاله

یک بازرس کار به ازای هر کمیته حفاظت فنی ایمنی و بهداشت کار

پژمان باقری^{۱*}، بهرام آل سعیدی^۲

۱. کارشناس ارشد اپیدمیولوژی، دانشگاه علوم پزشکی کرمان، واحد بین المللی بم

۲. کارشناس ارشد مهندسی محیط زیست و بازرس اداره کار و امور اجتماعی شهرستان مرودشت

می‌گردد (۴). در مطالعه ای که توسط Jezni khani و همکاران بین سال‌های ۱۳۸۷ تا ۱۳۸۹ در شرکت فولادسازی انجام پذیرفت، نشان داده شد که تعداد جلسات کمیته ایمنی در این مدت ۳۹ جلسه بوده و موضوعات جلسه از ابتدای سال ۱۳۸۷ تا اوایل سال ۱۳۸۸ در خصوص معاینات شغلی، ارگونومی و ایمنی عمومی بوده و در موضوعات جلسات کمیته‌های سال ۱۳۸۸ به بعد، آموزش‌های ایمنی و نیز آنالیز ریسک نیز به موضوعات ایمنی فوق اضافه گردید. آمار حوادث ثبت شده نیز در سال ۱۳۸۷ و در سال ۱۳۸۸ و در ۹ ماهه اول سال ۱۳۸۹ به ثبت رسید. تعداد این حوادث به ترتیب ۲۰۲، ۸۶۹ و ۱۲۸ مورد گزارش گردید که نسبت به سال ۱۳۸۷ بیش از ۸۰٪ کاهش یافته است (۵). کمیته‌های ایمنی و بهداشت کار با برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری در زمینه مسائل ایمنی و بهداشت محیط کار، نقش بسیار زیادی در کاهش میزان حوادث ناشی از کار در صنایع مختلف دارند (۶). هدف از این مقاله تاکید بر اثر بخشی تقویت کمیته‌های

براساس مفاد قانون کار، تشکیل کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار در کلیه کارگاه‌های بالاتر از ۲۵ نفر شاغل ضرورت دارد. افزایش تنوع و شدت حوادث شغلی و بیماری‌های ناشی از کار از جمله پیامدهای نامطلوبی هستند که با گسترش صنایع و فناوری‌های مدرن زندگی، انسان و به ویژه کارکنان را مورد تهدید قرار داده است (۱). براساس آمارهای ارائه شده توسط سازمان بین‌المللی کار، سالیانه در حدود ۳۵۰ هزار کارگر بر اثر حوادث حین کار جان خود را از دست می‌دهند (۲). در کشور ایران نیز براساس آمارهای منتشر شده توسط سازمان تامین اجتماعی در سال ۱۳۸۲ در اثر وقوع ۱۴۱۱۴ حادثه در کارگاه‌های تحت پوشش این سازمان ۲۶۸ نفر فوت کرده اند (۳). ناگوارترین پیامد حوادث شغلی، مرگ زودرس نیروی کار است.

حفظ و ارتقاء سلامتی نیروی کار در هر جامعه‌ای تاثیرات مثبت اقتصادی بیشتری در بر خواهد داشت و از همین رو رعایت مسائل ایمنی و بهداشت محیط‌های کار یکی از وجوه دخالت دولت‌ها در بازار کار قلمداد

* نویسنده مسئول: آدرس پستی: دانشگاه علوم پزشکی کرمان، واحد بین المللی بم، گروه آمار و اپیدمیولوژی

بهداشت کار صنایع و کارگاه‌ها تفویض گردد و این آرمان به منصف ظهور رسد. در طول سال‌های گذشته مطالعات زیادی در نقاط مختلف کشور در زمینه بررسی نقش و اثربخشی کمیته‌های حفاظت فنی و بهداشت کار صنایع مختلف در کاهش میزان بروز حوادث شغلی به انجام رسیده است. با توجه به افق سند چشم انداز ایران ۱۴۰۴ و با توجه به گذار علمی کشور در راستای تبدیل علم به ثروت و نیز با توجه به بیانات کارشناسان و سیاست‌گذاران عرصه‌های مختلف تولید کشور، به نظر می‌رسد زمان آن فرارسیده باشد تا با مرور سیستماتیک نتایج مطالعات مختلف و تحلیل تجمعی آنها به این نتیجه رسید که دیگر زمان پژوهش بیشتر در این حوزه خطیر و اثرگذار بر افزایش بهره‌وری از منبع عظیم نیروی انسانی کشور و ارائه نتایج مشابه را در جهت استفاده عملی از این نتایج کاربردی به پایان رساند و همچون سایر تحلیل‌های کارآزمایی بالینی در حوزه‌های مختلف پزشکی که در واقع اثربخشی روش‌های جدید درمان و افزایش راندمان کیفیت کار را به اثبات می‌رسانند، به پیاده کردن نتایج این مطالعات در قالب استفاده عملی آنها در مبانی سیاست‌گذاری‌های کلان نظام پرداخت.

براساس جستجوهای مختلفی که در میان مطالعات همجنس در این راستا در منابع مختلف به انجام رسیده مشخص گردید همه مولفه‌های مورد تحقیق از جمله مقایسه میزان و میانگین تعداد حوادث شغلی کارگاه‌ها بعد از پایان دوره‌های مدون آموزشی نسبت به قبل از دوره‌ها، ارتباط آماری الگوی بروز حوادث قبل و بعد از آموزش با ساعات آموزش‌های دوره‌ای، ارتباط آماری الگوی بروز حوادث قبل و بعد از آموزش‌ها، ارتباط آماری الگوی بروز حوادث قبل و بعد از آموزش با تعداد شرکت‌کنندگان در جلسات و ارتباط آماری الگوی بروز حوادث قبل و بعد از آموزش با شیوه‌های نوین آموزشی در طول دوره و سایر مباحث در جهت تاثیر مسلم نهادینه کردن مظاهر تفویض بخشی از اختیارات بازرسان کار به مسؤولین کمیته‌های حفاظت

حفاظت فنی و بهداشت کار از طریق تفویض برخی از وظایف بازرسان کار (بازرسی عمومی) و نظارت دقیق دوره‌ای بر فعالیت کمیته‌های حفاظت و بهداشت کار بر کاهش میزان حوادث شغلی است، این مقاله همچنین بر به کارگیری تدابیر آموزش اصول ایمنی کار و بهداشت حرفه‌ای از سوی نهادهای سیاست‌گذار بهداشتی در حوزه کار و امور اجتماعی با ارائه پس‌خوراند مطالعه به آنها جهت کاهش حوادث و سوانح محیط کار و ارتقای سطح بهره‌وری و کارایی نیروی انسانی براساس مهمترین مولفه‌های تاثیرگذار بدست آمده بر بروز حوادث تاکید دارد. اجرای برنامه‌های آموزشی ویژه اعضای کمیته‌های حفاظت فنی و بهداشت کار، در نظر گرفتن مکانیسم‌های تشویقی برای کمیته‌های موفق، حضور بازرسان کار ادارات کار و امور اجتماعی در جلسات کمیته‌های ایمنی صنایع، ارسال پس‌خوراند ارائه راهکار از طریق جلسات وحدت رویه بازرسان کار در ادارات کل استان‌ها، همایش‌های سراسری بازرسان کار به شرکت، توانمندسازی حوزه عملکرد کمیته‌ها در دو حوزه کلان و خرد در قالب مفاهیم ذیل و تفویض اختیار بخشی از وظایف بازرسان به کمیته‌ها (بازرسی‌های عمومی) از جمله راهکارهایی است که اجرای آنها بهبود کارایی کمیته‌های مذکور را در پی خواهد داشت. بازرسی کار وزارت کار از اختیارات بخش حاکمیتی است و واگذاری‌ها بیشتر در حوزه سرکشی از بنگاه‌ها به منظور تکمیل فرم‌های بازرسی در مورد ایمنی صورت می‌گیرد. بازرسی در حوزه ایمنی و خدمات برای دولت هزینه به همراه دارد، به علت اینکه این موارد در زمینه منابع مالی اتکا به اعتبارات دولتی است.

به نظر می‌رسد بهتر است تا با تکیه بر نتایج مشاهدات و مستندات علمی کشور در حوزه کار و سلامت و حوادث شغلی به نوعی امکان تفویض اختیار بخشی از اختیارات و وظایف بازرسان اصلی هر منطقه که مسئولیت نظارت، آموزش و پیگیری حوادث شغلی نواحی صنعتی را به عهده دارند، به مسؤولین کمیته‌های حفاظت فنی و

صنایع و یا افزایش اختیارات و حدود وظایف بازرسان کار و یا حتی افزایش کمیت این تجهیزات بدون توجه به ارتقای کیفیت و کمیت نرم‌افزاری این سازمان، می‌باشند. حال بایستی با یک دور خیز هوشمندانه از طرف مسؤولین تراز اول این حوزه و در راس آن مقام عالی وزارت کار و امور اجتماعی، با اتکا به پژوهش‌ها و تحقیقات دانشمندان این عرصه که نسبتاً در این زمینه به اشباع رسیده‌اند، در دولتی که تمام تلاشش دسترسی و حرکت در مسیر افق چشم انداز و نقشه جامع علمی کشور است، گام جسورانه دیگری برای خدمت به اقشار زحمتکش کشور برداشت.

فنی و بهداشت کار در مسیر کاهش حوادث قرار دارند. مگر هدف اصلی تمام سیاست‌ها در این حوزه اعمال بهینه‌ترین روش‌ها و شیوه‌های دانش محور و تجربه بنیان برای رسیدن به کمترین سطح حوادث شغلی نیست؟ مگر نه اینست که در طول سالیان متمادی بایستی از نتایج تحقیقات تخصصی برای رفع معضلات مختص یک رشته و افزایش بهره‌وری با کمترین هزینه بهره جست؟ تحقیقات مختلف با اقتدار مبین نقش اثربخش و مستقیم کمیته‌های حفاظت فنی و بهداشت کار در جهت کاهش حوادث شغلی بیش از نقش هر تدبیر دیگری از جمله اختصاص بودجه‌های و یا توسعه امکانات سخت‌افزاری

منابع

1. Snashall D, Occupational health in the construction industry. Scand J Work, Environ Health 2005; 31 (suppl 2): 2-5.
2. Lingard H, Rowlinson S. Behavior based safety management in Hong Kong's construction industry. Journal of Safety Research. 1998; 16:487-8.
3. Lowery JT, Glazner J. Analysis of construction injury burden by type of work. American Journal of Industrial Medicine. 2000; 37:390-9.
4. Sobhani H. The work economy. Tehran: Samt Publication; 1994. p. 191-207.
5. Jazni Khani R. Survey efficiency activity of job health and safety committees on decrease of job-accident rate in steel company. Ghazvin; Proceeding of the first HSE Conference: 2001.
6. Jafari A. The survey status sessions of job health and technical preserve committees in alborz province industrial between 2008-2010. Ghazvin; Proceeding of the first HSE Conference: 2001.